

Język Hasel Przedmiotowych Biblioteki Narodowej

Sprawozdanie (22-23.07.2010)

W dniach 22-23 lipca odbyło się kolejne spotkanie Zespołu ds. Rozwoju JHP BN.

I. Głównym rozważanym problemem była kwestia stosowania **określnika – biografie po hasłach wyrażających kategorie osób** (np. Malarze, Inżynierowie, Politycy, Nauczyciele, Studenci). Obecnie w bazie BN spotykamy następujące hasła:

- Pisarze polscy – 1918-1939 r.
oraz
- Pisarze polscy – biografie – 1918-1939 r.

Pierwszym hasłem są opisywane m.in. pamiętniki, listy i materiały konferencyjne na temat pisarzy, drugim zaś biografie w ścisłym tego słowa znaczeniu oraz publikacje zawierające zarówno biografie jak i materiały na temat twórczości.

W ocenie członków zespołu hasła wyrażające kategorie osób grupują przede wszystkim materiały o charakterze biograficznym i nie jest w związku z tym konieczne dodawanie określnika – biografie. Zespół zdecydował, że po kategoriach osób (zapisywanych w polu 150) nie będziemy stosować tego określnika. Nie dotyczy to nazw zakonów, które pomimo formy hasła odwołującej się do grupy osób (Franciszkanie, Jezuici), są zapisywane w polu 110 i są traktowane w JHP BN jako nazwy ciał korporatywnych.

II. W związku z rozbieżnymi opiniami członków zespołu nie ustalono jeszcze, czy nadal zalecać stosowanie **określnika – biografia po nazwach osobowych**. Decyzję podejmiemy na kolejnym spotkaniu. W trakcie dyskusji zastanawiano się nad rewizją wszystkich określników stosowanych po hasłach osobowych, wskazując zwłaszcza na zasadność: likwidacji tych określników, które mieszczą się znaczeniowo w określnikach – biografia, i – twórczość np. – małżeństwo, – nobilitacja, – etyka, – psychologia, – ideologia.

Dyskutowano nad czterema wariantami::

1. Stosowanie określników – biografia i – twórczość w dotychczasowy sposób
  - a. określnik – biografia dla biografii i prac dotyczących zarówno biografii, jak i twórczości,
  - b. określnik – twórczość dla prac na temat twórczości danej osoby.
2. Stosowanie ich w odmienny sposób niż dotychczas.
  - a. określnik – biografia dla prac czysto biograficznych (problem, co jest materiałem „czysto biograficznym”),
  - b. określnik - twórczość dla prac omawiających dzieła danej osoby.

- c. W przypadku, kiedy w pracy byłyby przemieszane wątki biograficzne z opisem twórczości należałoby nadać dwa hasła rozwinięte z każdym określnikiem:

Przykład:

Wielcy malarze - ich życie, inspiracje i dzieło. Cz. 1, Vincent Van Gogh / [red. nacz. Ewa Dołowska]. - Warszawa : P. O. Polska, cop. 2002.

Gogh, Vincent van (1853-1890) – biografia

Gogh, Vincent van (1853-1890) – twórczość

Malarstwo holenderskie – historia – 19 w.

Malarze holenderscy – 19 w.

3. Usunięcie z zasobu Słownika określnika – biografia i pozostawieniu określnika – twórczość.
Materiały biograficzne byłyby wówczas opisywane samym hasłem osobowym.
4. Ostatnia propozycja polegała na likwidacji zarówno określnika – biografia, jak i – twórczość. Prace biograficzne i dokumenty na temat twórczości otrzymywałyby tylko hasło osobowe. Zastanawiano się też nad dodaniem tematu formalnego: Biografie, ewentualnie grupy haseł odpowiadającej różnym typom materiałów biograficznych. Punktem odniesienia mogłyby być informacje kodowane na pozycji znakowej 34 pola 008 formatu MARC 21 rekordu bibliograficznego. Pozycja ta wygląda następująco:

%r – Kod biografii

+ – brak informacji biograficznych

a – autobiografia

b – biografia

c – biografia zbiorowa

d – zawiera informacje biograficzne

| – brak zamiaru kodowania

(Format MARC 21 rekordu bibliograficznego wraz z zasobem : adaptacja dla systemu MAK : wersja 2008, red. i oprac. Agnieszka Brachfogel, Zofia Żurawińska ; współpr. Bożena Bartoszewicz-Fabiańska, Paulina Czyżewicz, Warszawa : Biblioteka Narodowa, 2008).

Zespół zastanawia się nad zastosowaniem analogicznych zapisów w polu 155: Autobiografie, Biografie, Biografie zbiorowe.

III. Następną decyzją dotyczyła stosowania określników geograficznych i chronologicznych po tematach formalnych. Ustalono, że:

a. nie będzie się ich stosować do opisu konkretnych dokumentów poza hasłami z zakresu literatury i sztuki (w których przypadku rok wydania nie zawsze jest równoznaczny z powstaniem utworu czy dzieła), np.:

Druki ulotne a nie Druki ulotne – Polska – 19 w.

Jednodniówki a nie **Jednodniówki – Polska – 1939-1945 r.**

Podręczniki dla szkół średnich a nie **Podręczniki dla szkół średnich – Polska – 1956-1989 r.**

Ale: Powieść polska – 19 w.

b. określniki geograficzne i chronologiczne będziemy stosować po określnikach ogólnych dla opracowań, np.:

Druki ulotne – historia – Polska – 19 w.

Podręczniki szkolne – historia – Polska – 1944-1989 r.

Jednodniówki – historia – Polska – 16-19 w.

IV. Podjęto decyzję na temat **opracowania motywów i tematyki dzieł literackich oraz opracowań dotyczących prac z tego zakresu.**

- a. Tematykę antologii opracowujemy podając sam temat bez określników np. jeśli mamy do czynienia z antologią polskich wierszy miłosnych opracowujemy ją przy pomocy trzech haseł:

1. Miłość
2. Antologie
3. Poezja polska

Utwory autobiograficzne i biograficzne opracowujemy przy pomocy hasła osobowego i odpowiedniego tematu z zakresu literatury np. powieść autobiograficzna Tadeusza Kowalskiego (lub biograficzna o Kowalskim) otrzyma tematy:

1. Kowalski, Tadeusz
2. Powieść polska – 20 w.

- b. W przypadku opracowań motywów literackich do tematu wyrażającego tematykę dzieł dodajemy określnik – w literaturze. Opracowanie polskiej poezji miłosnej otrzyma tematy:

1. Miłość – w literaturze polskiej
2. Poezja polska – tematyka

V. Ustalono sposób **opracowania czasopism wydawanych przez emigrantów lub mniejszości narodowe** i do takich grup adresowanych. W tym przypadku miejsce wydania (które stanowi o przynależności publikacji do dorobku wydawniczego danego kraju) znajduje się poza obszarem państwa stanowiącego siedzibę danego narodu czy innej grupy etnicznej. Hasła przedmiotowe powinny wskazywać na oba aspekty, należy więc hasła formalne zdublować używając odpowiedniej cechy językowo-etnicznej. Zgodnie z tą zasadą

a. Polskie czasopismo społeczno-kulturalne na Litwie otrzyma tematy:

1. Czasopisma polonijne
2. Czasopisma społeczno-kulturalne litewskie
3. Czasopisma społeczno-kulturalne polskie

b. Niemieckie czasopismo społeczno-kulturalne w Polsce otrzyma tematy:

1. Czasopisma społeczno-kulturalne niemieckie
2. Czasopisma społeczno-kulturalne polskie

VI. Podczas spotkania dyskutowano również na temat opracowywanego **poradnika JHP BN**, który będzie uwzględniał słownictwo i metodykę po przeprowadzanych obecnie zmianach. Planuje się pierwszą część poświęcić ogólnym zasadom budowy języka: doborowi i redakcji haseł oraz podstawowym zasadom budowy charakterystyk wyszukiwawczych. Zastanawiano się nad formą publikacji (Wydawnictwo zwarte czy aktualizowane? Publikacja drukiem czy w formie elektronicznej?).

Kolejne spotkanie zespołu zostało wyznaczone na wrzesień i wówczas zostaną podjęte decyzje m.in. odnośnie stosowania określnika – biografia i – twórczość po nazwach osobowych. Jeśli macie Państwo uwagi czy sugestie odnośnie diskutowanych rozwiązań lub zawartości i formy planowanego poradnika, będziemy wdzięczni za ich nadesłanie na adres Pracowni JHP BN.